

ARHIV BOSANSKE KRAJINE
BANJA LUKA

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK 209 - MG - V / 166

BLEKIĆ HAJRO :

BLEKIĆ ABDUSELAM - ŠANDOR

L e g e n d a :

- 1.- Sjećanja Blekić Hajre na brata Šandora;
- 2.- Tri stranice kucanog teksta na mašini;
- 3.- Tekst autoriziran;
- 4.- Sjećanja dobivena 5.februara 1976.godine.

BLEKIĆ ABDULSELAM / " ŠANDOR " /

Potiče iz službeničke porodice. Otac mu je bio sudski činovnik. Rodom je iz Banjaluke. Rodjen 1903. godine. Osnovnu školu završio je u Kotor-Varošu gde mu je otac bio na dužnosti. Po završenoj osnovnoj školi 1915. godine stupa na izučavanje obučarskog zanata kod obučara Hamida Dizdara u Kotor Varošu. Nakon očeve smrti koncem 1916 godine cijela porodica se ponovo vraća u Banjaluku. U porodici je ostalo sa majkom četvero muške i šestero ženske djece. Nikakva imovina iza oca nije ostala. Porodica je živila od skromne penzije iza oca. U jesen 1917. godine sa mladjim bratom odlazi u Budimpeštu gde je radio kod nekog slastičara. Završetak rata 1918. godine zatiče ga sa bratom u Budimpešti. Po izbijanju građanskog rata odnosno pobune u Mađarskoj vraća se u Banjaluku, gde produžuje izučavanje obučarskog zanata kod poslodavca Jusufović Halida. Kratko vrijeme iza izučavanja zanata ostaje bez posla. Na poziv strica mjeseca augusta 1923. odlazi u Skoplje sa svojim mladjim bratom. U Skoplju se je zaposlio radeći u kafani Milana Djordjevića zvanog "Bambule". U toj kafani su se sastajali drugovi iz raznih sindikalnih podružnica te su održavani i razni sastanci. Prije kratkog vremena skopska opština je bila kraće vrijeme pod upravom Kom. partije i na čelu Skopske opštine bio je neki podrumar Cekić. Došavši u dodir sa drugovima iz pokreta stupa u sindikalnu organizaciju ugostiteljsko - kafanskih radnika. Odmah iza toga poziva i svoga brata da se organizuje. Radeći u toj kafani prisusutvuje raznim sastancima..

Po prirodi je bio tih i miran. Veoma poslušan i volio je društvo. Kao takav bio je zapažen od tadašnjih rukovodilaca pokreta drugova Grubišića Antonija advokatskog pripravnika /za vrijeme rata streljan, Stevan Pop-Jovanova profesora bugarskog izbjeglice, komunista, Čordić Ilijazom činovnikom Vardar banke u Skoplju, koji je 1925 godine osuđen na 10 godina robije kao komunista, kao i drugih. Naročito ga je zavolio Petrović Aca nadkonobar Hotel Moskve u Skoplju koji je bio sekretar podružnice. Pošto je rad K.P. bio zabranjen osnovana je "Grupa Abrašević" i pod tim imenom je djelovala sindikalna i partijska organizacija. Novinar-dopisnik Politike Lazić Žika je često održavao sastanke i razna predavanja u toj kafani te tumačio ideje Radničkog pokreta. Oda tih dama "Šandor" se opredeljuje za pokret. U to vrijeme u Skoplju je živio i drug Bećirbašić Habija koji je takodje dolazio na predavanja.

U martu mjesecu 1924. godine odlazi na odsluženje vojnog roka u Neboračku četu Zetske diviz. oblasti.

Nastojao je da se oslobodi iz vojske, a kako je bio iz djetinjstva malo defektan u izricanju riječi /mucao/ uspjelo mu je da ga oglase kao stalno nesposobnog za vojsku. Po dolasku u Banjaluku zaposlio se je kao obučarski pomoćnik.

U Banjaluci stupa u vezu sa drugovima iz pokreta: Maglajlić Fadilom, Kazazom Muhamedom, Karabegović Edhemom /Ledom/Radanom Pavom, Maslom Idrizom, Fukerićem Ivicom i drugima. Kao organizovani radnik često puta dolazi u sukob sa poslodavcima radi čega ostaje bez zaposlenja. Ističe se u radu sindikalne podružnice kožarsko preradivačkih radnika gde je bio biran u odbor podružnice i jedno vrijeme sekretar podružnice. Redovan je član K.U.D. "Vašo Pelagić" i učestvuje u horu. Član R.S.K. "Borac" i član odbora "Borac".

Za vrijeme štrajka kožarsko preradivačkih radnika sa Kazazom Muhamedom rukovodi štrajkom radi čega je bio i zatvaran od strane policije. U saobraćaju sa policijom i poslodavcima u pogledu zahtjeva za prava radnika bio je bezkompromisan. U granicama svojih mogućnosti rado je pomagao siromašnije radnike pa je često odvajao od svoje zarade da bi pomogao potrebnijem.

Kako je često ostajao bez posla kao i još drugi njegovi istomišljenici odlučili su da osnuju "Obučarsko preradivačku zadrugu". Članovi te zadruge bili su drugovi Kazaz Muhamed, Karabegović Edhem "Leda" Bjelajac Stanko, Baković Pavo, Ruklić Jozo, Gajić Strahinja, Sitnica Ahmet i dr. Ova zaduga bila je smještena u ulici Gospodskoj danas "Vese Masleše". Kako su cijene usluga bile niže u zadrugi to su potrošači više dolazili u zadrugu nego drugima obučarima. Tadašnjim privatnim vlasnicima obučarskih radiona Čeliku Stewi, Turčinhodžiću Ademu i drugima koji su bili jači sa kapitalom nije odgovarala ta zaduga, te su preko tadašnjih vlasti tražili da se zabrani rad zadrugi. Obrtni referent Sreskog načelstva u Banjaluci Kesić izdao je nalog policiji da skine firmu zadruge i da se zabrani rad. pored svih nastojanja da se zaduga održi i žalbe višim vlastima zabranjen je rad zadruge. Tako je ponovo grupa naprednih radnika ostala bez posla.

Godine 1936 udružio se je sa Djurdjevićem Milovanom i otvorio svoju privatnu obučarsku radionu u Banjaluci. Kako je Milovan Djurdjević ranije radio u Novom Sadu i tamo bio i organizovan gde se je u tom organizovanom radu isticao došla je potjernica sa Djurdjevićem koji je u Banjaluci uhapšen i sproveden u Novi Sad gde je sudjen. Nakon odlaska Djurdjevića "Šandor" produžuje sa radom u radionici.

U to vrijeme izgrađivano je igralište R.S.K. "Borac" gde "Šandor" uzima aktivnog učešća u radu, organizuje omladinu za akciju u radu, prikuplja materijalnu pomoć. U saradnji sa drugovima Kazazom Muhamedom, Gvoždjar Abdulselamom, Hiterom Ivicom, Djurdjevićem Veljkom, Filipović Safetom

na terenu gde je izgradjivano igralište održava sastanke sa omladinom i objašnjava ideje Rad.pokreta. Šandor rukovodi sa zajedničkom kuhinjom na izgradnji igrališta.

U radnji Šandora redovno su održavani sastanci gde su bili posjetioci drugovi Filipović Safet, Djordjević Veljko, Maglajlić Fadil prilikom dolaska iz Beograda gde je živio, Gvoždjar Abdulselam, Jurinčić Niko Kazaz Muhamed i drugi.

Za vrijeme izbora 1938.godine kada je bio kandidat na listi Kazaz Muhamed, Šandor redovno odlazi sa ostalim drugovima na održavanje sastanaka po privatnim kućama. Preuzima na sebe zadatak da ubaci nekoliko drugova u grupu koju je obrazovao u Banjaluci Hadžić Hakija /za vrijeme N.D.H. doglavnik i veliki župan u Sarajevu/a čiji je kandidat bio Djumišić Muhamed. Zadatak je bio drugova koji su ubačeni u tu grupu, da po mogućnosti onemogućavaju rad te grupe. Tako su na sastanku u kući Džumrukčić Husnije izabrani drugovi Halimić Abaz brijački obrtnik, Maglajlić Teufik, Karabegović Mujo, Blekić Hajrudin i Džumrukčić Avdo. Pored ovih bilo je u tom odboru lica koja su zaista pripadala grupi Hadžića Hakije-tadašnjeg frankovca. Redovno je tražio da ga se obavještava o radu, koje obavjesti je Šandor prenosio odgovornim drugovima iz pokreta.

Za vrijeme izbora bio je čuvar liste Kazaza Muhameda u osnovnoj školi kod Crne kuće.

U svojoj radnji je držao dosta puta razni materijal, poštu, brošure koje je preko omladine rasturao. Drugovi iz rukovodstva pokreta imali su veliko povjerenje u rad Šandora. Kod kuće je često puta donosio razni materijal i sakrivao. Policija je motrila na njegovo kretanje pa je često puta u razno doba danju i noću vršen pretres kod kuće a često puta je i zatvaran. Za vrijeme štrajka kožarsko preradivačkih radnika zatvoren je sa Karabegović Ibrom radi toga što je fizički se obračunavao sa štrajk-breherima. Za vrijeme rasturanja brošure "Amnestija" u Banjaluci kada se je došlo u sukob i fizičko obračunavanje sa policijom u centru grada uhapšen je sa Lipovcom Ilijom, Zdravkom Kovačevićem, Gajićem, Dedićem, Maslom, Filipovićem i drugima kada je od strane agenta policije Kolonića po noći izvodit iz zatvora navodno radi saslušanja, ali u mjesto toga vezan i tučen u policiji. Po prirodi mrzio je policiju i neobično drzak u saobraćaju sa policijom još više je izazivao gnijev policije.

Prilikom prenošenja zadataka na drugoga bio je direktivan i tražio je bezuvjetno izvršavanje zadataka, a sam je kontrolisao izvršenje.

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK 309-MG-4/166